

Beleidsplan Algemene Kerkenraad hervormde gemeente Rotterdam-Centrum 2018-2023

april 2019

Waar komen we vandaan, waar gaan we naartoe?

De hervormde gemeente Rotterdam-Centrum bestaat uit vijf wijkgemeenten (Laurenspastoraat, Maaskant Open Grenzen, Noorderlicht, wijkgemeente de Prinsekerk en De Samaritaan) en diverse diaconale projecten (Pauluskerk, De Bron, De Paraplu, Talent Present c.q. Wijkpastoraat Oude Noorden, Open Kapel, Wijkpastoraat Crooswijk).

Het vorige beleidsplan over de jaren 2014-2018 bevatte een uitgebreide beschrijving van de hervormde wijkgemeente Rotterdam-Centrum als geheel en ook van de wijkgemeenten en diaconale projecten afzonderlijk. Terugkijkend zien we dat dat beleidsplan moeizaam tot stand kwam. De wijkgemeenten voelden zich onder druk staan door krimp van het aantal leden en afnemende financiële middelen. En onder invloed daarvan was de samenwerking niet best. In de afgelopen jaren is dat drastisch veranderd: door een gedegen financieel beleid is er zekerheid gekomen; de wijkgemeenten stabiliseerden zich en er kwam ruimte voor nieuwe projecten en kerkplanting. Zo werd de gemeente in de afgelopen periode een wijkgemeente rijker: het Noorderlicht ontstond. En misschien nog het belangrijkste van alles: de wijkgemeenten zijn gaan inzien dat zij samen een rijk palet aan uitdrukking geven aan het geloof bezitten. Samenwerking is in de plaats gekomen van achterdocht en de in onszelf gekeerde houding heeft plaats gemaakt voor een naar buiten gerichte blik en daarbij passende activiteiten.

Vanuit deze positie kunnen wij een realistisch en uitdagend perspectief op de toekomst schetsen: **de hervormde gemeente Rotterdam-Centrum wil – met inachtneming en respect voor de andere religieuze gemeenschappen – een plek bieden aan gelovigen en zoekers waar zij zich gekend weten, zich thuis kunnen voelen, het geloof kunnen beleven en handen en voeten kunnen geven aan het geloof in God, ten dienste van de Rotterdamse samenleving en elkaar.**

Om dit waar te maken hebben de wijkgemeenten elkaar nodig en zijn alle wijkgemeenten erbij gebaat wanneer één van hen groter, sterker of actiever wordt.

Wij hebben de toekomst niet in eigen hand, maar mogen vertrouwen op de Geest. Hij heeft, zo geloven wij, ons de afgelopen jaren geleid en dat was goed.

Inleiding

Welke doelen stellen wij ons voor de komende jaren als hervormde gemeente van Rotterdam-Centrum? Dat is de vraag die we in dit korte en bondige beleidsplan willen beantwoorden. We kiezen realistische, maar uitdagende speerpunten.

De beschrijving van de wijkgemeenten en de diaconale projecten die in het beleidsplan 2014-2018 staat, geldt in grote lijnen nog steeds, met dien verstande dat het Noorderlicht nu deel uitmaakt van de gemeente.

Het toen ingezette financieel beleid willen we de komende jaren voortzetten en daar enkele

uitdagende speerpunten aan toevoegen. Die speerpunten worden beschreven in dit korte en bondige beleidsplan 2018-2023. Belangrijk is daarbij om op te merken dat de Algemene Kerkenraad slechts faciliteert en voorwaarden schept om activiteiten mogelijk te maken. De wijkgemeenten zijn de initiatiefnemers en – afhankelijk van de activiteiten in samenwerking met het College van Diakenen – de uitvoerders. Daarom kan aan dit plan op veel punten (nog) geen concrete planning worden toegevoegd. Die zal in de loop van de periode in samenspraak met de wijkgemeenten ontstaan. Overigens is dat laatste: het monitoren van de speerpunten en de samenspraak met de wijkgemeenten hierover wel een taak die de Algemene Kerkenraad op zich neemt.

Speerpunten voor 2018 – 2023

De speerpunten worden grofweg in prioritaire volgorde genoemd. Deze volgorde is echter arbitrair. Bijvoorbeeld: zonder goed financieel beleid komt de continuïteit onder druk en zijn nieuwe initiatieven niet goed mogelijk. Toch staat dit speerpunt niet 'op nummer 1', vooral omdat we al een goed financieel beleid hebben.

Missionair experimenteren

In 2016 is besloten om financiële ruimte te scheppen voor nieuwe missionaire projecten of activiteiten en pioniersplekken in Rotterdam Centrum. De komende jaren zal dit een belangrijk speerpunt zijn. In samenwerking met de landelijke kerk willen we verder gaan met experimenteren, leren en verder experimenteren. Wij hopen daarmee nieuwe mensen te betrekken bij een bestaande geloofsgemeenschap of bij een nieuw te vormen geloofsgemeenschap.

Doelstellingen:

- diverse creatieve missionaire projecten of activiteiten per jaar (vanuit de wijkgemeenten)
- waar behoefte blijkt en zich mogelijkheden voordoen zal een pioniersplek binnen Rotterdam-Centrum worden gestart
- opstart en begeleiding van nieuwe pioniersplekken op orde
- lessen worden verzameld en ter harte genomen

Voor het beleid rondom dit missionaire werk, zie de documenten:

- Missionair experimenteren herv. gem. R'dam Centrum, behandeld in AK 8 feb 2017
- Samenwerkingsplan HGRC en Dienstenorganisatie PKN, behandeld in AK 19 apr 2017
- Samenwerkingsovereenkomst Dienstenorganisatie PKN en HGRC feb 2017 v1, behandeld in AK 19 apr 2017 (concept).

Diaconale werk versterken

Veel aandacht van de wijkgemeenten gaat uit naar diaconale activiteiten en daar is geen einde aan. Rotterdam is de armste stad van Nederland. De economische crisis is voorbij. Maar in 2018 leeft nog altijd ruim 15% van de Rotterdamse bevolking, 80.000 mensen, onder armoedegrens. Een op de vier kinderen in Rotterdam groeit op in armoede. Ruim 100.000 mensen hebben ernstige schulden, meer dan een kwart daarvan kan niet meer worden afgelost. Het aantal dak- en thuislozen in Rotterdam stijgt, vooral onder jongeren. Daarnaast kent de stad 10.000 - 15.000 mensen zonder verblijfspapieren. Zij zijn hier vaak al jarenlang en mogen niet werken om in hun inkomen te voorzien.

De afzonderlijke wijkgemeenten richten zich met diaconaal werk op de buurt. Gezamenlijk, vanuit het Diaconaal centrum Pauluskerk, biedt hervormd Rotterdam-Centrum opvang, zorg en hulp aan mensen in de marge van de Rotterdamse samenleving als geheel. In 2018 is vanuit de Pauluskerk 'Warm Rotterdam' gestart: een meerjarige beweging tegen armoede en schulden.

Een belangrijk deel van het werk van de Algemene Kerkenraad wordt uitgevoerd door het College van Diakenen. Het beleid van dit college is neergelegd in het 'Beleidsplan Centrale Diaconie Hervormde Gemeente Rotterdam-Centrum 2017 t/m 2020', versie 26 januari 2017. Dit plan is als bijlage toegevoegd. Onderstaande doelstellingen zijn de beleidsvoornemens/-activiteiten uit dit plan.

Doelstellingen:

1. Het verder professionaliseren van de interne organisatie van de St. Talent Present.
2. Het verder uitbreiden / versterken van het bestuur van de St. Talent Present.
3. Het verbeteren van de organisatorische en juridische kaders van het Wijkpastoraat Crooswijk.
4. Het bevorderen van de samenwerking, wisselwerking en communicatie tussen de onderscheiden diaconale projecten in Rotterdam-Centrum.
5. Het (verder) bevorderen van de interactie tussen de onderscheiden diaconale projecten en de betreffende wijkgemeenten op het inhoudelijke aspect van de activiteiten.
6. In het kader van de beleidsvoornemens 4 en 5 heeft het CvD Fred Kappinga gevraagd als trekker te fungeren voor het opzetten van een plan dat, uitgaande van een inhoudelijke verdieping van onze diaconale arbeid in de stad, verder richting en invulling geeft aan de samenwerking tussen de aan het CvD verbonden diaconale initiatieven in Rotterdam Centrum-Noord. Korthedshalve wordt in deze verwezen naar het Plan van Aanpak van dit project van 12 december 2016.
7. Het periodiek, samen / in overleg met de betreffende wijkgemeenten / stichtingen, evalueren van de lopende diaconale projecten op inhoud, (immateriële) resultaten en financiering. Dit teneinde, deugdelijk onderbouwd, verantwoorde besluiten te kunnen nemen over de continuering c.q. afbouw van de lopende projecten, het functioneren van de betreffende "CvD" diaconale werker(s) en over mogelijke opstart van nieuwe diaconale projecten.
8. Het (verder) professionaliseren van het personeelsbeleid van het CvD voor de bij onze organisatie in dienst zijnde medewerkers.
9. Het actief beheren van het vermogen van de Diaconie. Dit teneinde de gestelde financiële uitgangspunten te kunnen blijven realiseren gelet op de huidige situatie op de financiële markten met erg lage rentestanden. Indien nodig zal het Beleggingsstatuut worden geactualiseerd c.q. aangepast aan nieuwe omstandigheden.

City-pastoraat

Tot 2018 heeft Bert Kuipers de functie van Citypastor uitgeoefend. Naast gemeentepredikant was hij voor 0,5 fte namens de Algemene Kerkenraad (en gefinancierd vanuit CvD en CvK) city-pastor. In het voorjaar van 2019 is een nieuwe citypastor aangesteld. In het profiel is opgenomen dat het accent in het werk van de citypastor moet liggen op missionair-diaconale taken als ook op het raakvlak kerk en samenleving/cultuur. De Algemene kerkenraad onderschrijft dat de nieuw te beroepen pastor ruimte moet krijgen om het takenpakket verder te ontwikkelen.

Gedacht wordt in ieder geval aan:

- Het present stellen van de kerk in de stad – middels actieve participatie in de stedelijke overlegvormen en bij belangrijke gebeurtenissen in de stad (de kerk in de stad brengen).
- Het fungeren als aanspreekpunt voor de burgerlijke gemeente (B&W en ambtenaren).
- Het actief onderhouden van een breed netwerk in de stad.
- Het (mede-)organiseren van stedelijke diaconale projecten, zoals b.v. het Laurentiusdiner en projecten rond armoedebestrijding.
- Het werven, begeleiden en trainen van vrijwilligers (uit alle wijken) voor deze projecten en bijvoorbeeld voor het Laurensونهاال.
- Het organiseren van bredere educatieve ontmoetingsmomenten, gericht op het versterken van kennis over het geloof in de samenleving.
- Het vertalen van deze activiteiten naar de eigen en de andere wijkgemeenten van Hervormd Rotterdam-Centrum.

Bij het ontwikkelen en realiseren van nieuwe initiatieven mag de city-pastor rekenen op de betrokkenheid van het Laurenspastoraat, Maaskant Open Grenzen en de Algemene Kerkenraad.

Verder is onder meer afgesproken dat de predikant door de wijkkerkenraad van het Laurenspastoraat wordt aangestuurd en dat de wijkkerkenraad jaarlijks in mei ten behoeve van het jaargesprek met de predikant feed back inwint bij de Algemene Kerkenraad over de uitvoering van het missionair diaconale taakveld.

Vereenvoudiging van structuren, versterking van samenwerking

Over 'kerk 2025' is veel te doen geweest, maar het vereenvoudigen van het kerk-zijn en het ontdoen van overtollige ballast/bagage is iets dat we herkennen in Rotterdam-Centrum. In de loop der tijd zijn er allerlei gremia, stichtingen, besturen, overlegorganen, allerlei roosters, etc. ontstaan. De afgelopen jaren is er – niet in de laatste plaats door het College van Diakenen – meer en meer gewerkt aan vereenvoudiging van structuren en het transparant en uniform maken van procedures. De komende jaren willen we dit graag voortzetten. We willen graag dat beschikbare vrijwilligers zich vooral kunnen inzetten op plekken die het meest ten dienste komen aan de groei en bloei van de wijkgemeenten, de diaconale projecten en/of de stad in brede zin. Tegelijkertijd beseffen we dat het werk van de vrijwilligers gebaat is bij het kennismaken met en het delen van ervaringen en leren van elkaar, over de grenzen van de eigen wijkgemeente of het eigen diaconale project heen.

Doelstellingen:

- het bureaucratisch gehalte van het reilen en zeilen van de hervormde gemeente Rotterdam-Centrum waar mogelijk reduceren
- het collegiaal overleg tussen vrijwilligers waar nodig faciliteren
- het personeelsbeleid van het College van Diakenen doorvoeren naar het geheel van de hervormde gemeente Rotterdam-Centrum
- de betrokkenheid van wijkgemeenten bij diaconale projecten versterken (met vrijwilligers en met giften).

Financiën en gebouwen

Aan het College van Kerkrentmeesters (CvK) zijn de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de hervormde gemeente Rotterdam-Centrum toevertrouwd. In dat kader streeft het CvK ernaar om van elke wijkgemeente een vertegenwoordiging in zijn midden te hebben en goede contacten te onderhouden met de wijkgemeenten.

Het CvK verricht zijn arbeid in goede relatie met de Algemene Kerkenraad, het Gemeentefonds, het College van Diakenen, de Stichting Laurenskerk en de Stichting tot Instandhouding Erediensten in de Opstandings- en Prinsekerk (SIEOP). Van de twee laatstgenoemde stichtingen huren wij de drie kerkgebouwen waar de erediensten van de vijf wijkgemeenten plaatsvinden.

De financiële beleidsuitgangspunten zijn:

- De uitgaven van een wijkgemeente aan predikant en huisvesting mogen niet hoger zijn dan de inkomsten uit: levend geld, de vergoeding op basis van verkregen legaten en eventuele specifieke externe bijdragen.
- Het college stelt zich ten doel de inkomsten te vermeerderen door het aansturen van de “Actie Kerkbalans” en het onder de aandacht brengen van de mogelijkheden fiscaal gunstig te schenken, waarbij ook mogelijkheden tot erfstellingen en legaten horen. Sponsoring en crowdfunding blijken belangrijke mogelijkheden voor (co)financiering van projecten.
- Het uitgavenpatroon wordt steeds kritisch gezien.
- We streven naar een evenwichtige begroting. Indien nodig voor de continuïteit van het kerkelijk leven vinden we een jaarlijks begrotingstekort van 2 à 3% aanvaardbaar en verantwoord.

- De doelstelling t.a.v. het eigen vermogen is:
 - a. Voldoende weerstandsvermogen in stand houden, zodat we steeds aan onze langtermijn verplichtingen kunnen voldoen.
 - b. Het vermogen dat hierboven komt zoveel mogelijk in stand houden, zodat het rendement bijdraagt aan onze inkomsten.
 - c. Het college streeft naar helder inzicht in de vermogenspositie en naar beleggingen die passen bij een kerkelijke statuur.
- Op basis van de demografische ontwikkelingen is er een gerede kans, dat de inkomsten uit levend geld in de toekomst lager zullen uitvallen. Het college ondersteunt daarom graag nieuwe initiatieven die inzetten op verjonging en verbreding van de gemeente. De financiering hiervoor is beschikbaar vanuit het rendement van het Gemeentefonds.

De meerjarenbegroting is als bijlage bij dit beleidsplan toegevoegd.

Huisvesting:

- Het college draagt zorg voor een adequate huisvesting van de wijkgemeenten. De betreffende kerkruimten zijn niet in eigen bezit, maar worden gehuurd. In 2015 is de AK akkoord gegaan met het voorstel om aan de wijkgemeenten de toezegging te doen nog 10 jaar lang de huisvesting te continueren, mits er sprake is van vitaliteit (activiteiten en inkomsten). Voor de beleidsperiode 2018-2022 kunnen we die toezegging gestand doen.
- Per 1 januari 2018 zijn huurovereenkomsten voor de Prinsekerk en de Opstandingskerk met 5 jaar verlengd. De gesprekken over de huur van de Laurenskerk van 1 januari 2020, starten medio 2018.

Organisten:

Nieuwe organisten worden uiteraard alleen op voorstel van de betreffende wijkgemeente(n) en in goed overleg met het College van Kerkrentmeesters door het College aangesteld.

Het CvK wil bevorderen dat nieuwe orgeltalenten kansen krijgen om tijdens erediensten te kunnen spelen. Dit gaat in eerste instantie om het spelen op free lance basis.

Predikantsplaatsen:

Een overzicht van de huidige predikantsplaatsen, gefinancierd vanuit het CvK en/of het CvD, is opgenomen in een bijlage.

Nieuwe ontwikkelingen:

- Noorderlicht heeft zich ontwikkeld van project (2012) tot volwaardige wijkgemeente (2017). Deze Wijkgemeente doet niet mee aan de "Aktie Kerkbalans" (AKB), maar krijgt van haar leden een vaste maandelijkse bijdrage (naar draagkracht). We volgen dit met belangstelling, omdat deze wijze van bijdragen ons toekomstbestendiger lijkt dan AKB.
- De wijkgemeenten hanteren ieder een eigen handelwijze t.a.v. de collecten, wat het werken met een algemeen collecterooster onder druk zet. Daarnaast signaleren we dat steeds vaker mensen geen contant geld op zak hebben. We volgen de ontwikkelingen op het gebied van digitaal collecteren met belangstelling. Het CvK zal op korte termijn en in nauw overleg met het College van Diakenen de discussie over het collecteren nu en in de toekomst starten.
- We zetten graag in op groei en steunen nieuwe initiatieven om onze stadgenoten te verrijken met het Evangelie.

T.a.v. de gereformeerde kerk

De Algemene Kerkenraad staat open voor fusiebesprekingen met de Gereformeerde Kerk Rotterdam (en met de Lutherse Kerk). In 2018 heeft de Gereformeerde Kerk aangegeven deze besprekingen (nog) niet aan te willen gaan. Vooralsnog wordt de bestaande samenwerking tussen wijkgemeenten van de hervormde gemeente Rotterdam-Centrum en de Gereformeerde Kerk gecontinueerd en waar mogelijk versterkt.

Op langere termijn

We zien op de langere termijn een aantal kwesties die aandacht vragen. Hieronder worden ze opgesomd. Waarschijnlijk zullen we daar de komende vier jaar nog geen grote stappen in hoeven zetten, maar de onderwerpen – als vragen geformuleerd – hebben de aandacht van de AK (en wijkkerkenraden).

- Blijft de Laurenskerk een thuisbasis voor diverse geloofsgemeenschappen of gaan de huidige geloofsgemeenschappen nog meer samen (werken)?
- De verwachting is dat de wijkgemeenten (en pioniersplekken) in Hervormd Rotterdam Centrum ook op langere termijn de huidige kerkgebouwen nodig hebben. Het onderhoudsniveau van de Opstandingskerk en de Prinsekerk baart echter zorgen. De toekomstbestendigheid van beide kerken is in het geding. Het College van Kerkrentmeesters, als huurder namens de wijkgemeenten, zal de zorgen met de eigenaar van de gebouwen (de Stichting Instandhouding en Exploitatie Opstandingskerk en Prinsekerk, SIEOP) delen en zien of samenwerking nodig is om de toekomstbestendigheid van de gebouwen te garanderen.
- Kunnen pioniersplekken die (hopelijk) de komende jaren gestart worden doorgroeien naar aparte wijkgemeenten? Of krijgen die een andere kerkorderlijke vorm/status?

- Willen wij meer samenwerking zoeken met Kralingen en Kralingen met ons?

Hoopvol

Er zijn veel ideeën en grote ambities. We hopen dat God zijn gemeente blijft leiden – ook in veranderende tijden en in de dynamische Rotterdamse samenleving.